

Täysistunto

Tiistai 26.10.2021 klo 13.59—18.38

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahankeräyslain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 124/2021 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 13/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 22. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 13/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Edustaja Purra, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.41 **Riikka Purra ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Esittelen tosiaan hallintovaliokunnan mietinnön.

Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rahankeräyslakia siten, että lain soveltamisalasäännökseen lisättäisiin uusi kohta, jolla niin sanotut vapaaehtoiset päästökompensaatopalvelut rajataan rahankeräyslain soveltamisalan ulkopuolelle. Soveltamisalarajoituksen mukainen toiminta olisi siis mahdollista tämän rahankeräyslain sääntelyn ulkopuolisena toimintana erilaisille toimijoille riippumatta palveluntarjoajan oikeudellisesta muodosta.

Hallintovaliokunta toteaa, että tämä ehdotettu muutos ei vaikuta kansalaisjärjestöjen mahdollisuuksiin tehdä muuta yleistä ilmastoa hyödyttävää työtä rahankeräyslain sääntelyn piirissä. Muutos ei myöskään määritä toiminnan verokohtelua, vaan Verohallinto arvioi toiminnan verokohtelun aina tapauskohtaisesti. Vapaaehtoisten päästökompensaatioden rajaaminen pois rahankeräyslain soveltamisalasta merkitsee myös sitä, että Poliisihallitus ei jatkossa valvo rajauksen määritelmän täyttävää vapaaehtoista päästökompensaatio-toimintaa rahankeräyslain säännösten perusteella. Käytännössä kysymys siitä, onko kyse soveltamisalarajauksen mukaisesta toiminnasta, voi kuitenkin tulla Poliisihallituksen arvioitavaksi esimerkiksi silloin, kun siltä haetaan rahankeräyslupaa tai kun sille ilmoitetaan mahdollisesti lainvastaisesta rahankeräyksestä tai pyydetään ohjeistusta siitä, tarvitseeko jonkinlaiseen toimintaan luvan vai ei.

Hallintovaliokunta korostaa, että ehdotetussa säännöksessä ei oteta kantaa toiminnan vastikkeellisuuteen tai vastikkeettomuuteen, vaan säännöksen tarkoituksena on määritellä vapaaehtoinen päästökompensaatio ilmiönä ja mahdollistaa se kaikissa muodoissaan rahankeräyslain ulkopuolisena toimintana. Tässä säännöksessä ei myöskään oteta kantaa siihen, minkälainen toiminta on hyvää vapaaehtoista päästökompensaatio-toimintaa.

Arvoisa puhemies! Valiokunta pitää vallitsevan oikeustilan selkeyttämistä tärkeänä. Rahankeräyslaki ei ole oikea paikka säännellä vapaaehtoisen päästökompensaation reunaeh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2021 vp

toja ja pelisääntöjä. Kuitenkin tarve keskustelulle vapaaehtoisten päästökompensaatiopalveluiden laadusta ja luotettavuudesta sekä toiminnan reunaehdoista on tunnistettu, ja niihin liittyvää selvitystyötä tehdäänkin jo ympäristöministeriön selvityshankkeessa.

Valiokunnan mietintö on yksimielinen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.44 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tämä rahankeräyslain muutos on kauan odotettu. Se tulee tarpeeseen, sillä epäselvän lainsäädännön takia Suomi on jäänyt päästöhyvityksissä jälkeen muita maita. Vapaaehtoiset toimet tuovat ilmastonmuutoksen hillintään yksityistä rahoitusta, jota tarvitaan jatkuvasti kiristyvien ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

Nyt siis lainsäädäntö selkiytetään rajaamalla vapaaehtoiset päästökompensaatiopalvelut rahankeräyslain ulkopuolelle. Näin voimme edistää kansallisten vapaaehtoisten päästökompensaatiopalveluiden markkinoita ja tätä kautta kannustaa yrityksiä ja muita alan toimijoita kehittämään uusia palveluita ja innovaatioita ilmastonmuutoksen torjuntaan.

Arvoisa puhemies! Laaja yhteinen näkemys vallitsee siitä, että rahankeräyslaki ei tosiaan ole oikea paikka säännellä vapaaehtoisen päästökompensaation reunaehdoja tai pelisääntöjä. Nyt on kuitenkin viipymättä hoidettava myös tämä puoli kuntoon ja varmistettava näin suomalaisten päästökompensaatioiden laatu ja luotettavuus. Kuluttajien on voitava luottaa siihen, että ostetun päästövähennyksen ilmastohyöty on todellinen, mitattavissa, pysyvä ja lisäinen. Ratkaistavaksi tulee myös kaksoislaskennan ongelma: miten varmistetaan, että kansalliset vapaaehtoisuuteen perustuvat kompensatiohankkeet pystytään erottamaan Suomen valtion kansainvälisten ilmastotavoitteiden täyttämisestä.

Arvoisa puhemies! Vapaaehtoisen päästökompensaation laatu ja läpinäkyvyys voidaan varmistaa esimerkiksi laatimalla alaa velvoittavat suositukset tai säätämällä lailla vapaaehtoisen kompensaaation minimikriteereistä. Ympäristöministeriön tekemä raportti vapaaehtoisten päästökompensaatioiden sääntelystä antaa hyvän pohjan tälle alan ohjaukselle. Yksi keskeinen keino on perustaa alan toimijoille rekisteri, josta kuluttajat ja muut kompensatiopalveluiden käyttäjät voivat tarkistaa, onko palveluntarjoaja sitoutunut noudattamaan yhteisiä pelisääntöjä. On myös arvioitava, tarvitaanko ulkopuolinen riippumaton taho valvomaan toimintaa.

Kunnollisesta sääntelystä hyötyy koko ala. Onkin välttämätöntä, että markkinoilta kitketään sellaiset toimijat, jotka pyrkivät harjoittamaan kompensaaation varjolla katteetonta viherpesua.

Arvoisa puhemies! Lopuksi nostan vielä kansalaisjärjestöjen huolen, joka tosiaan on noussut esiin valmistelun aikana. On tärkeää, että nyt tehdyllä rahankeräyslain muutoksella ei ole vaikutuksia kansalaisjärjestöjen mahdollisuuksiin tehdä muuta yleishyödyllistä ilmastoa hyödyttävää työtä rahankeräyslain sääntelyn piirissä. Tämä toiminta siis on mahdollista nykyiseen tapaan myös lakimuutoksen jälkeen.

Ja aivan lopuksi vielä totean, että myös hallintovaliokunta toteaa mietinnössään, kuten valiokunnan puheenjohtajakin totesi, että ympäristöministeriössä tehtyä selvitystyötä päästökompensaatiopalveluiden laadusta ja luotettavuudesta sekä toiminnan reunaehdoista on määrätietoisesti jatkettava.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Hanna, olkaa hyvä.

17.47 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kuten tässä edellä on puheenvuoroissa kerrottu, olemme tässä käsittelemässä rahankeräyslain muuttamista. Tämä muutos on ollut erittäin odotettu, ja tämän lakimuutoksen on tarkoitus astua voimaan mahdollisimman pian. Taustana tässä on se, että nykytila on ollut hyvin epäselvä ja epäreilu näille toimijoille.

Kysymyksessä on lakimuutos, joka myöskin tukee hallituksen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamista. Tämä päästökompensaatiotoiminta on erittäin tärkeä osa tätä hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamista, niin että yksittäiset kuluttajat ja muut voivat omalta osaltaan hyödyntää sitä mahdollisuutta, että he voivat ostamiensa palvelujen ja tuotteiden yhteydessä näistä aiheutuvia päästöjä sitten hyvittää maksua vastaan. Tähän saakka on tosiaan ollut hyvin epäselvää, kuuluuko toiminta missä määrin sitten rahankeräyslain piiriin, ja tämä on ollut näille toimijoille tosi hankala tilanne, koska tulkinnat ovat sitten olleet erilaisia. Nyt saadaan tähän rajausta niin, että rahankeräyslakia ei jatkossa enää sitten sovelleta tähän päästökompensaation sääntelyyn. Ja kuten tässä aiemmassa puheenvuorossa edustaja Elo hyvin kuvasi, jatkossa sitten tarvitaan erillinen sääntelykehikko sille, että nyt rahankeräyslain ulkopuolella oleva päästökompensaatiotoiminta ja liiketoiminta saadaan semmoiseen kehykseen, että kuluttajilla on mahdollisuus varmistua siitä, että se palvelu, mitä he ostavat, täyttää ne edellytykset, että se varmuudella sitten nimenomaan vähentää näitä päästöjä ja toteuttaa sen, mitä sillä tavoitellaan.

Kuten tuossa edustaja Elo edellä totesi, on tärkeää, että edelleenkin sitten säilyy yleishyödyllisillä yhteisöillä mahdollisuus tämän rahankeräyslain piirissä olevan toiminnan jatkamiseen silloin, kun kysymys ei ole tämmöisestä tässä kuvatusta päästökauppailmiöstä vaan muulla tavalla toteutetusta rahankeräyksestä. On erittäin tärkeää todeta tässä, että sen toiminnan säilyminen ennallaan on erittäin tärkeää, koska siitäkin oli sitten noussut tässä lainvalmistelun aikana huolia kansalaisjärjestöjen puolelta.

Tosiaan tämä työ tässä jatkuu sen puitteissa, että tämä järjestelmän kehikko saadaan sitten kuntoon, ja sitä tietenkin hallitukselta toivotaan, että ripeästi se saadaan kuntoon. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.50 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ajatus siitä, että päästöjä lähdettäisiin kompensoimaan, avaa sen väylän, jota minä en mielelläni näkisi koskaan avattavan. Ne, joilla on paljon rahaa, voivat tehdä tämmöisen kompensointiokaupan ja sen jälkeen lentää vaikka Malediiveille tai lämpimän veden Tyynellemerelle, sinne jonnekin, missä on lämmintä vettä paljon. Siellä sitten kalastetaan, suurilla jeteillä ajellaan pitkin meriä, kalastetaan trooppisia kalalajeja. Ja sehän on puhdas omatunto, kun on sitten saatu kompensoitua tämä päästö, mikä sinne lennettäessä syntyi. Tämä nykyajan anekauppa on minusta hyvin vastenmielistä.

Ja katsokaapa, hyvät ystävät, mitä tänä päivänä tuli eduskuntaan: U 61. Siellä on tämä uusi systeemi, joka on kakkosversio elvytyspaketista. Nyt kun on tätä päästökauppaa pyöritetty ja ajettu käytännössä pienituloiset ihmiset suurin piirtein nälkäkuurin partaalle, niin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2021 vp

nyt sitten ollaan suunnittelemassa Euroopan unionin puitteissa elvytyspaketti kakkosta, jolle sitten kerättäisiin yhteisiä varoja, muun muassa päästökaupparahoja ja sitten valtion nykyisistä rahoituskehyksistä, joka tarkoittaa näitä meidän maksamiamme jäsenmaksuja ja näitä niin sanottuja omia varoja, joita ei muka pitänyt olla, vaan siellä ne vain nyt ovat. Nyt sitten kerätään näistä 72 miljardin paketti, josta ruvetaan maksamaan sosiaaliapua niille, jotka ovat päästökaupan uhreja, eli joutuvat maksamaan kalliista energiasta, ovat joutuneet taloutensa kanssa erittäin tiukoille tehtyjen väärin päätösten takia. Sitten samaan aikaan me täällä hyväksymme jonkun miljonäärin ostaa hyvityksiä päästökaupasta, ja vihreät sitä innokkaana kannattavat, että jes, tämä on hienoa.

Missä teidän omatuntonne on? Tämöistä tehdään, että niille, joilla on todella paljon rahaa ja mahdollisuus vaikka siellä Tyynellämerellä kalastella, annetaan mahdollisuus huonaa omaatuntoa pestä puhtaaksi rahalla, ja sen jälkeen sitten se tavallinen ihminen, joka on joutunut päästökaupan uhriksi ja valtavasti nousevien energiakustannusten takia maksu-mieheksi, joutuu sitten turvautumaan erilaisten yhteiskunnan kautta tulevien tukiaisten odottamiseen tuossa jonossa. Kyllä minä sanon, että tästä hommasta on moraali kaukana. Toivoisin, että tähän päästökauppaan tai yleensä tähän ilmastonmuutoshumppaan saataisiin pikkuhiljaa jotain järkeä. Hyvitellään niitä, joilla on paljon rahaa, ja ne pannaan kärsimään, jotka joutuvat aidosti tästä hurjuudesta kärsimään.

Toivon, arvoisa puhemies, lopuksi, että tällainen järjetön homma lopetettaisiin Suomen eduskunnassa ja koko Euroopan unionin alueella, kun se kuitenkin iskee sitten siihen to- tuuteen, että me veronmaksajat joudumme kaiken tämän maksamaan ja Suomikin on siinä maksajana erittäin rankasti. Ne, jotka hyötyvät, ovat Välimeren rannalla, ne, jotka ovat asiansa huonosti hoitaneet. Tämä minun sieluuni pistelee, ja uskon vakaasti, että oikeuden- mukaisuus voittaa, mutta tässä pitää vain pari kriisiä elää välissä ennen sitä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

17.53 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Oli tosiaan tänään aika järkyttävää kuultavaa talousvaliokunnassa, että siellä on tulossa uusi elvytyspaketti kakkonen. Senhän piti olla kertaluontoinen, tämän elvytyspaketin, mutta nyt siellä on tulossa elvytyspaketti kakkonen, jossa tosiaan Suomi joutuu maksumieheksi, ja se näyttää aika hirvittävältä, ja näyttää siltä, että ne rahat menevät tuonne muualle lämpimiin maihin. Just tässä edellinen puhuja nostikin tämän esille, että on todella kauhistuttavaa nähdä, että siellä ei kukaan tie- dä, miten paljon suomalainen vielä joutuu tästä maksamaan. Meidänhän pitäisi saada ra- haa siitä elvytyspaketti ykkösestäkin takaisin, mutta missä ne rahat käytännössä viipyvät, kun niitä ei, ainakaan omia, saada pois? Mutta tämä kakkonen oli jo aivan, aivan liikaa. Sitä ei pitänyt tulla, ja tämä on aivan väärin, jos tämmöinen hyväksytään. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 124/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen si- sällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.